

Zegel van de kooplieden van Harderwijk uit 1263.
Randschrift: "sigillum burgensium de herderewich"

kwartaalblad van

HERDEREWICH

de oudheidkundige vereniging
van Harderwijk en Hierden

In dit nummer:

Van de penningmester	pag. 2
Open Monumentendag	pag. 2
Kleine excursie	pag. 2
30 Jaar Herderewich (van de voorzitter)	pag. 3
Wandeling door een "fotomuseum"	pag. 8
Foto-impressie expositie	pag. 14
Wat al mooi is - versus - het zou beter kunnen (11)	pag. 15
Van de bibliothecaris	pag. 16
Muntslag in Harderwijk (6)	pag. 17
Harderwijkers en/of Hierders (12) Stamreeks Wenum	pag. 22
Van alles wat ver- eeuw -igd (13)	pag. 26
Prijslijst per april 2002	pag. 32

Van de penningmeester

De betalingen van de contributie voor dit jaar stromen binnen. Bij die betalingen waren ook giften. Van de **familie De Reus** ontvingen wij een extra donatie van € 45,- (is fl. 100.00) waarvoor onze hartelijke dank! Van de weduwe van onze oud-voorzitter, **mevr. H. Siblesz-Francke**, ontvingen we maar liefst € 250,00 als jubileumgif! (= fl. 550.00). Eveneens onze hartelijke dank!

De leden die abusievelijk geen acceptgiro hebben ontvangen voor de contributie van dit jaar kunnen hun bijdrage van € 16.= overmaken op onze giro, nr. 303 61 92 ten name van HERDEREWICH, Postbus 210, Harderwijk, onder vermelding van "contributie 2002".

Open Monumentendag

Onder het thema "Koopmansgeest" organiseert Herderewich dit jaar voor de 16e keer "Open Monumentendag" op zaterdag 14 september tussen 10.00 en 17.00 uur.

Er zijn die dag 9 monumenten geopend en dus gratis toegankelijk. In diverse van die monumenten kunnen gratis wandelgidsjes worden afgehaald voor degene die zelfstandig de route wil lopen.

Van de Grote Kerk starten wandelingen onder leiding van een ervaren stadsgids. De eerste rondleiding begint om 10.00 uur.

Kleine excursie op 15 juni 2002.

Naar aanleiding van ons 30-jarige bestaan heeft de excursiecommissie dit jaar in onze eigen stad een **Jubileumwandeling** met ervaren gidsen, op het programma gezet.

- We starten om 14.00 uur bij de Grote Kerk op het Kerkplein.
- Er wordt in kleine groepjes gelopen.
- We verwachten om 15.30 uur terug te zijn bij ons uitgangspunt.
- U kunt kiezen uit twee wandelingen.

De één gaat door de binnenstad, de andere richting Vischmarkt.

Na afloop zal in Hotel Baars nog wat nagepraat kunnen worden onder het genot van een kopje koffie of thee.

Uw bijdrage in de kosten zijn € 3,50. Wij verzoeken U wel om tijdig te melden of U mee wilt wandelen en welke route U verkiest.

Opgeven bij R. van der Schaaff, Tel. 413613 .

30 jaar Herderewich 1972 - 2002

Op 13 april jl. vierde onze vereniging onder flinke belangstelling haar 30-jarige bestaan in de Kiekmure. De feestavond werd geopend door voorzitter Niek de Jong, die de volgende toespraak hield:

"Dames en heren, van harte welkom op de jubileumavond van de oudheidkundige vereniging Herderewich. In het bijzonder de burgemeester van Harderwijk de heer J.G. de Groot, de verzorgers van deze avond de heren Den Oudste en Uittien en de vertegenwoordigers van de zusterverenigingen in de regio.

Op 2 februari 1972 hadden vijf Harderwijkers de euvele moed een bijeenkomst te beleggen om een oudheidkundige vereniging op te richten. De toenmalige directeur van het Veluws Museum, Matthieu Hilckmann, stelde een ruimte in zijn museum ter beschikking. Een veertigtal belangstellenden kwam op de oproep af. Een bestuur werd gevormd en de pas gekozen voorzitter pastoor Mars hield een lezing over de straatnamen van Harderwijk.

Herderewich was geboren. Nog in hetzelfde jaar werden de statuten opgesteld en door de ledenvergadering bekrachtigd. Herderewich had en heeft nog steeds twee doelstellingen:

- 1e) Het behoud van het karakter van Harderwijk en omgeving*
- 2e) Het bevorderen van de kennis van de geschiedenis van Harderwijk en omgeving.*

Terugkijkend kan men zich afvragen of Herderewich zijn doelstellingen in deze dertig jaar heeft waargemaakt. Mijn antwoord is Ja.

U had waarschijnlijk van mij als voorzitter van Herderewich geen ander antwoord verwacht. Ik zal daarom een paar voorbeelden als bewijsvoering leveren.

Ten aanzien van doelstelling 1, het behoud van het karakter van Harderwijk, heeft Herderewich zich vanaf 1978 om de monumentale gebouwen bekommerd.

Bij het opstellen van de gemeentelijke monumentenlijst leverde Herderewich een essentiële bijdrage. Lacunes in deze lijst werden opgevuld.

Door voortdurend aandringen van Herderewich kwam de kruidentuin in het Hortuspark tot stand. Botsingen met het gemeente-bestuur konden helaas niet voorkomen worden. Om de poortgebouwen van de Oranje-Nassaukazerne te behouden was een reis naar de Raad van State noodzakelijk. Plannen om een donjon in de binnenstad te bouwen moesten van tafel geveegd worden.

Ondanks deze verschillen bleef Herderewich in de monumenten-commissie het gemeentebestuur over monumentenzaken positief adviseren.

Om de belangstelling voor de Harderwijkse monumenten te vergroten organiseerde Herderewich vijftien maal de Open Monumentendag.

Naar de toekomst kijkend heeft Herderewich een paar wensen op dit gebied. Volgens ons is Harderwijk rijp voor een beleidsnota monumentenzorg. In deze nota moet de gemeente meer bekendheid aan het gemeentelijk monumentenbeleid geven. Tevens zal ze moeten aangeven hoe zij dit beleid in de komende jaren wil verwezenlijken. Een andere wens is het uitgeven van een monumentengids Harderwijk. Rheden en Ermelo hebben er al een. Herderewich vindt dat Harderwijk als centrumgemeente van de Noordwest Veluwe niet kan achterblijven.

Nu de tweede doelstelling, het verbreiden van de kennis van de Harderwijkse historie.

Herderewich heeft de afgelopen 30 jaar ongeveer 150 lezingen verzorgd. Daarvan ging 40 % over Harderwijk zelf.

Negen jaargangen Herderewich Kroniek, zes Harderwijker historische jaarboeken en vijf jaargangen Vittepraetje zagen het daglicht. Allen vol met artikelen over de Geschiedenis van Harderwijk. Ik heb dan de losse publicaties zoals de Calicotfabriek, Het Harderwijker Onderwijs en Volkstelling van 1830 niet meegeteld.

Ook op dit punt van onze doelstelling hebben we wensen. Harderwijk heeft een prachtig gemeentearchief. Ook hierin zal geïnvesteerd moeten worden. Het archief zal optimaal toegankelijk gemaakt moeten worden. Het gebruik van hard- en software moet ingevoerd worden. Herderewich heeft hierin al een voorzet gegeven. Een aan ons geschonken computer is in de bezoekersruimte van het archief geplaatst. Deze computer bevat programma's die betrekking hebben op de Harderwijkse historie. De heer Uttien zal u zo dadelijk hiervan iets tonen.

Het bezoek aan het archief zal in de loop der jaren toenemen. Door vijftig plussers wordt genealogie als hobby veelvuldig genoemd.

Landelijk is er een start gemaakt met het geven van erfgoed-educatie. Musea, archieven en oudheidkundige verenigingen spelen hierin een belangrijke rol.

De staatssecretaris hoopt hiermee dat de belangstelling voor de plaatselijke historie zal toenemen.

Samengevat: er zal de komende jaren heel wat werk verzet moeten worden.

Maar dit kan niet alleen door vrijwilligers. Hier zal de gemeentelijke overheid een groot deel voor zijn rekening moeten nemen.

Dames en heren tot slot wil ik alle leden van Herderewich bedanken voor hun inzet van de afgelopen dertig jaar. Door hun trouw is Herderewich een

gezonde vereniging geworden, die de komende tien jaar met succes tegemoet kan zien."

Hierna toonde de heer Uittien aan de belangstellenden welke geschiedkundige bronnen de twee jubileum cd-rom's bevatten. Op de eerste cd-rom staan Kroniek Harderwijk 1231-1931, Kroniek 1931-1981, Kroniek Harderwijk de jaargangen 1981-2000, alle artikelen die verschenen zijn in de Herderewich Kroniek, Historische Jaarboeken Harderwijk, het Vittepraetje en diverse genealogische klappers.

De tweede cd-rom omvat diverse bronnen van het gemeentearchief Harderwijk, zoals het burgerboek, regesten en recognities.

Een set cd-rom's werd door de voorzitter aan burgemeester De Groot aangeboden. De voorzitter hoopt dat met de eerste burger van Harderwijk ook vele inwoners van de gemeente Harderwijk zich zullen verdiepen in de historie van hun eigen gemeente.

Burgemeester J. de Groot met de cd's en onze voorzitter Niek de Jong

Het gedeelte vóór de pauze werd afgesloten met een muzikaal optreden van het jubileumkwintet bestaande uit Janny Klein, Piet Dijkstra, Flip den Hollander, Joop Kooiman en Wim van Stemvoort. Zij zongen op de melodie van "Het is uit het leven gegrepen" van Farce Majeur een levenslied over Herderewich dat door de aanwezigen enthousiast meegezongen werd.

Het Jubileumkwintet "HERDEREWICH" Motto: CANTORES AMANT HUMORES (ZANGERS MET HUMOR HEBBEN VAAK DORST)

Tekst: Rien van Broekhoven en Joop Kooiman

Ons aller Herderewich, bestaat nu dertig jaren.
Een heuglijk feit op zich, en zij is goed gevaren!
"t Museum in de stad, daar is het toen begonnen!
Ja, ja, wat dacht je wat, veel leden zijn gewonnen.

Refrein 1:

Jaaaaaaaaa.....

Dat 'is uit 'tverleden gegrepen, dat is een historische greep,
Dat had iedereen al begrepen, ja dat is hem nu net nou de kneep!
Tsing boem!

Kan die maatje???

Jaaaaaaaaa!

Hoempapa, hoempapa - één, twee!

Ruim twintig leden, zie, zijn lid vanaf de aanvang,
De rest van wat wij zien, is duidelijk jonger jaargang,
Jacques, toetie, jan, vrouw schiff, zijn echte ouwe helden,
Er zijn er nog wat meer, maar 'kkan niet allen melden

Refrein 1:..... enz.

Het zeer geacht bestuur, laat veel voor ons geschieden,
Hoe kan dat anders dan: met al die wijze lieden?
Met lezingen, ceedees, wie is er niet verwonderd?
Het leden aantal rees, er zijn er nu vier honderd!

Refrein 1:..... enz.

Ons aller Herderewich, bestaat nu dertig jaren,
Op naar de veertig toe, dat willen wij ervaren,
Bestuur wij danken u, uit naam van alle leden,
Voor 'taandacht geven aan, 'tbelang van het verleden!

Refrein 2.

Jaaaaaaa.....

Dat is in de toekomst verborgen,
Wie dan zingt is niet onze zaak,
Dat is voor de leden van morgen,
Die zorgen dan voor het vermaak! Tsing boem!

Na de pauze toonde de heer Den Oudsten de mogelijkheden die de kadastrale atlas ons biedt op de computer. In zijn presentatie liet hij zien hoe hij met een druk op de muis de gegevens van de Kadastrale kaart te voorschijn toverde. Het perceelgebruik, de eigenaar, de grootte van het perceel, hoeveel belasting er betaald moest worden, enz.

De "beamer" die het mogelijk maakte de computerbeelden leesbaar te projecteren, werd ons tegen een vriendenprijsje verhuurd door de Harderwijkse Computer Club en bediend door de heer Triesscheijn.

Ook waren plaatjes, foto's en ansichtkaarten aan de kaart gekoppeld. Prachtig om te zien. Het is te hopen dat de heer Den Oudsten zijn gegevens spoedig kant en klaar heeft op een cd-rom, zodat veel belangstellenden hiervan gebruik kunnen maken.

Wandeling door een “fotomuseum” van Harderwijk, bij het 30-jarige bestaan van Herderewich.

Ton Numan

Zeker geen slechte betiteling voor de geslaagde tentoonstelling van een geschilderd gezicht op Harderwijk door Harderwijkse kunstenaars, neergeschreven door Hemmy van Rennen, journalist bij het Veluws Dagblad, in een artikel (9 april) ter gelegenheid van een voorbeschouwing over de tentoonstelling. Deze zou worden gehouden van 12 tot en met 21 april in het Fraterhuis ter gelegenheid van het 30-jarige bestaan van Herderewich, de oudheidkundige vereniging van Harderwijk en Hierden.

Ook de uitspraak in het Veluws Dagblad van 12 april: "Stadsgezicht geeft mensen thuisgevoel", mag er zijn en verwees naar de inleiding van prof.dr. Henk van Os.

Inmiddels is alles alweer voorbij en nu we er op kunnen terugkijken beschrijft deze uitspraak heel goed de sfeer welke tijdens de tentoonstelling werd opgeroepen.

Uit de vele reacties van de ruim 800 bezoekers gaf de tentoonstelling, voornamelijk aan de ouderen door het herkennen van de tijd "hoe het ooit was", een warm gevoel van nostalgie.

Weer werd men met de neus gedrukt op de "sloopwoede" van de afgelopen decennia. Nog wordt daar onder elkaar ruimschoots over gesproken en dat is een goed teken.

Rijdend kantoor

Maar voordat het bestuur van Herderewich dit succes nu achteloos met een paar woorden in het komende jaarverslag gaat verwerken - en dat mogen ze terecht - wil ik toch niet nalaten om even stil te staan bij al het werk dat moest worden verzet om deze tentoonstelling te maken tot wat het uiteindelijk is geworden.

Let maar eens op! Nadat de nodige plannen waren gesmeed, moesten deze worden omgezet in daden. Wie doet wat en wat doet wie en hoe? Of wel het rijtje: wie, wat, waar, wanneer, hoe, en wat doe ik zelf. Het zal geen verbazing wekken dat dit zich allemaal vorig jaar al afspeelde.

Tenslotte moet je op tijd afspraken maken met derden om de agenda's te richten en is het zeker niet minder belangrijk om hier en daar iets van de plannen te laten doorschemeren. Lobbyen noemen we dat toch?

Nou dat heeft dus ook nu weer gewerkt. En dan pas is duidelijk welke Harderwijkers Herderewich een goed hart toedragen, waar bestuur en leden hen erg dankbaar voor zijn.

Zo stelde Hans Baars spontaan zijn grote zaal ter beschikking voor de opening van de tentoonstelling; liet Jaap de Groot zijn te koop staande woning "het Fraterhuis" (aan de straat van Sevenhuyzen) nog éénmaal schitteren als heuse galerie. Hij was net verhuisd en een geschiktere

locatie voor de tentoonstelling zou niet te vinden zijn geweest.

Zo schonk Haklander Interieur de (vele) mdf-panelen waaraan de schilderijen zeer nauwkeurig konden worden opgehangen en maakte Ton Pors, spontaan als altijd, zo maar even de mooie veelkleurige poster, welke her en der de stad (ver-)sierde.

En dan moest het belangrijkste voor een schilderijtentoonstelling nog komen: de kunstwerken zelf. Meer dan honderd Harderwijkers stelden gezamenlijk zo'n 125 stukken uit hun persoonlijke bezit beschikbaar. Geheel belangeloos, zelfs hun naam werd niet genoemd. Dit mag best duidelijk gememoreerd worden in een tijd waarin (bijna) alles altijd om geld draait. En de meesten waren niet eens lid van Herderewich!!! Maar er werd dan

ook goed voor hun erfstukken gezorgd en dat alleen al was een operatie op zich. Niets werd aan het toeval overgelaten, de overdracht geschiedde onder notarieel toezicht en de kunstwerken werden door Herderewich verzekerd.

Inventief

Hoe ga je nou het best 100 adressen af om die schilderijen met de bijbehorende administratieve behandeling, op afspraak en binnen zo kort mogelijke tijd, op te halen terwijl je ook nog een normale baan hebt. Zou dit een barre expeditietocht door de Harderwijkse dreven worden?

De "expeditie tentoonstelling" zou worden uitgevoerd door de bestuursleden Jaap de Groot en Karel Uittien (jubileumcommissie!) en zij hadden het volgende slimme plan bedacht. Karel bouwde het interieur van zijn auto uit en Jaap installeerde daar zijn computer met printer in.

Nu begonnen zij met recht aan een expeditie, waarbij de werkwijze van hun inventiviteit zou afhangen. Aangekomen op de afgesproken tijd op het juiste adres werd eerst een foto van het schilderij gemaakt. Deze digitale foto werd opgeslagen in de computer, waarna er twee afdrucken werden geprint met daarop een bewijs van overdracht. Na het invullen van de juiste gegevens en het overhandigen van een getekend exemplaar aan de

eigenaar, mocht het schilderij in ontvangst worden genomen. Dit alles in uitdrukkelijke opdracht van de notaris.

Maar toen al op het eerste adres bleek dat er zes schilderijen beschikbaar waren, waardoor de bovenbeschreven handelingen dus zes maal moesten worden herhaald en toen twee adressen verder een technische storing aan de apparatuur de nodige tijd kostte, liep het zo keurig opgestelde schema een stevige deuk op. Toch niet zo'n goed idee, zo'n rijdend kantoor?

Na een nieuwe aanslag op de inventiviteit werd besloten om eerst de schilderijen bij de mensen thuis te gaan fotograferen. Deze foto's werden daarna thuis in de computer opgeslagen en zo gingen zij met de kant en klare overdrachtspapieren bij de mensen langs. Steeds werd er vanuit de auto naar het volgende adres gebeld, waarna zij dan 5 minuten later voor de deur stonden. Als de mensen thuis waren natuurlijk.

Dit werkte beduidend sneller, maar alles bij elkaar was het toch een hele klus, zo in de vrije tijd na het werk.

Na de tentoonstelling moest natuurlijk alles weer retour. Dat ging beduidend eenvoudiger.

Op het overdrachtsformulier werd een sticker geplakt met "in goede staat retour", waarop de handtekening van de eigenaar en dat was dat.

Maar alles bij elkaar heeft dat ook nog twee dagen geduurd.

Het was een ware klus voor deze twee mannen, maar met het succes van de tentoonstelling vergeet je dat al gauw.

Jury

Dat tweemanschap was met alleen het verzamelen van de kunstwerken nog lang niet klaar met hun werkzaamheden, de expositie moest nog worden ingericht. Nadat alle schilderijen stuk voor stuk waren bekeken, werd een selectie gemaakt. Niet alle werken kwamen namelijk voor expositie in aanmerking. Zo zaten er bijvoorbeeld (nagenoeg) dezelfde exemplaren tussen en alleen al van de Vischpoort zou een hele expositie kunnen worden ingericht.

Gekozen werd voor verscheidenheid in beeld/plaats en uitvoerder en mede gezien de grootte van de expositieruimte werd gekozen voor zo'n 35 à 40 werken.

Deze moeilijke selectie werd verricht door een deskundige jury bestaande uit: de dames A. van Zaligen, directrice 't Klooster en B. Velthuis, beeldend kunstenaressen, en de heren E. Wemes, notaris, Joh. van Hell, gemeente-archivaris en Niek de Jong, voorzitter Herderewich.

Nu konden die twee van de jubileumcommissie weer aan de slag. Geen sinecure overigens om met zo'n grote verscheidenheid aan beelden en kunstenaars een goede compositie te maken. Dat heeft ook weer de nodige tijd gekost. Maar we hebben allemaal kunnen zien dat het resultaat er naar was en daardoor kwamen ze weer in alle glorie op ons af, de Herman Ansingh's, de Jo van Bezaan's, de Herman Donkelaar's, de Jaap Hidding's, de Jan van Vuuren's, de Jos Lussenburg en nog vele anderen. Zelfs een Cornelis Springer werd in vertrouwen beschikbaar gesteld, maar er werd voor gekozen om dit kostbare schilderij niet in de expositie op te nemen vanwege het verzekeringsrisico.

Geboren Harderwijker

Nu was het eindelijk tijd voor de opening. Op 11 mei om 16.00 uur was het zover. Blijkbaar was er ergens - door een misverstand - een tijdstip van 16.30 uur gepubliceerd, waardoor sommige bezoekers te laat kwamen. Dat is sneu, want daardoor konden zij geen plaats meer krijgen en het gesprokene achterin de zaal niet verstaan.

overvoll

De grote zaal van Hotel Baars bleek al gauw te klein voor de ca. 250 belangstellenden, die kennelijk op het feit dat de landelijk bekende Prof. Dr. Henk van Os de opening zou verrichten, waren afgekomen. Deze buitengewoon hoogleraar "kunst en samenleving" aan de Universiteit van Amsterdam, is oud-directeur van het Rijksmuseum te Amsterdam. Hij is tevens presentator van het wekelijks op zondagavond bij de AVRO uitgezonden en bij kenners zeer populaire programma "Beeldenstorm". Voor de opening van deze tentoonstelling is hij natuurlijk gevraagd omdat hij zeer deskundig is, maar toch ook om zijn binding met Harderwijk. Hij is geboren als zoon van een apotheker in de Donkerstraat en heeft een deel van zijn jeugd hier doorgebracht.

Met een zeer interessante dialezing over "Stadsgezichten", waarin hij toelichtte hoe Nederlandse stadsgezichten in de schilderkunst zijn ontstaan, introduceerde de professor de tentoonstelling. Onder meer werd een stadsgezicht van Dordrecht uit de 15e eeuw getoond, waarop de watermassa van de z.g.n. Elisabeth-vloed de stad binnenkwam. Dit tafereel leidde tot bewustwording van de schoonheid van de bedreigde stad, waardoor de behoefte ontstond de stad uit te beelden.

Dat in Nederland meer vroege stadsgezichten ontstonden dan elders in Europa, heeft ook te maken met de Spaanse dreiging, waardoor men de eigen stad wilde beschermen en verdedigen.

Ook werden stadsgezichten geschilderd ter vastlegging van een belangrijk bezoek aan de stad, zoals de aankomst van Maria Stuart in Middelburg. Het waarderen en schilderen van stadsgezichten had bovendien te maken met de wens om de mensen hun eigen plek te laten ervaren en daaraan wortels te geven: het opwekken van een "hier-horen-we-thuis" gevoel.

(Red.: Als oudheidkundige vereniging hebben wij eigenlijk ook nog steeds dit gevoel en trachten het te bewaren en zoveel mogelijk mede-burgers daarvan te doordringen).

Vervolgens werden enkele gedichten van Michel Martinus voorgelezen uit de dichtbundel "Dans maar oude stad", geïllustreerd met door Hein Burger vervaardigde Art Grafics.

Hierna begaf het gehele gezelschap zich naar het Fraterhuis waar de daadwerkelijke opening van de tentoonstelling plaatsvond en een gezellige drukte volgde bij het bekijken van alle schilderijen in dit prachtige pand.

Vrijwilligers

Van begin af aan is de toeloop naar de tentoonstelling goed geweest. Een hele week elke dag open van 14.00 tot 17.00 uur is niet mogelijk zonder een goede wisseling van toezichthouders, die steeds met z'n tweeën waren. Hiervoor had zich een grote groep vrijwilligers opgegeven, samengesteld uit leden van de vereniging. Een hoopvolle ervaring. Ik denk dat ik hier zeker namens alle Herderewich-leden het bestuur mag bedanken voor hun goede keuze en inzet bij dit evenement, maar ook namens het bestuur die leden, die met hun inzet en enthousiasme de continuïteit van de expositie mogelijk maakten. Ook een volgende keer wordt er een beroep op u gedaan: "We gaan ervoor. Met z'n allen!" Op naar de 35 jaar!

Ee foto-impressie

de opening

het bezoek

de expositie

Wat al mooi is - versus - het zou beter kunnen. (11)

Een rubriek voor de leden van Herderewich

De historische binnenstad van Harderwijk heeft veel mooie gebouwen en plekjes. Regelmatig zien we dat er gewerkt wordt aan het opknappen of onderhouden daarvan. Toch zijn er hier en daar situaties die wat meer aandacht zouden verdienen. Soms valt dat duidelijk op; soms gaat het om minder opvallende kleinere zaken. In deze rubriek geven we graag de gelegenheid een korte signalering te plaatsen (liefst met foto) van een object dat u als historisch geïnteresseerde lezer opvalt en waarvan het wenselijk zou zijn dat het opgeknapt wordt. Misschien is het de eigenaar van dat pand of situatie zelf nog niet eens opgevallen.

Een rubriek om door positief bedoelde signalering de eigenaar (ongeacht wie dat is), attent te maken op de situatie en te stimuleren er aan mee te werken onze binnenstad fraai te houden of nog mooier te maken.

Indien U geen foto bij uw signalering kunt toevoegen, dan zal de redactie dat proberen indien het object daartoe geschikt blijkt en past in deze rubriek. Graag zien we inzendingen van onze leden voor deze rubriek tegemoet. Straks komen onze toeristen weer maar niet om de artistieke prestaties aan

het gebouwtje op de ijsbaan te bewonderen.

Het voorheen deplorabele hek is recentelijk vervangen door iets toonbaarders. Waarom niet gelijk het gebouwtje onderhanden genomen? Een bordje van een lokale aannemer doet ons vermoeden dat er vergevorderde plannen zijn deze schandplek uit te wissen.

De helden die deze "versieringen" aanbrengen doen dit bij voorkeur in de nacht en als niemand ze ziet. Het lijkt ons aan te bevelen om het gebouwtje dan in ieder geval van een anti- graffiti laag te voorzien.. Het snel verwijderen hiervan zal ze zeker ontmoedigen.

Geschonken

Ook de afgelopen periode mochten wij weer een aantal boeken ontvang-en, waarvoor onze hartelijke dank.

Van de oudheidkundige vereniging uit Ermelo ontvingen wij, ter gelegenheid van ons 30-jarig bestaan het boek "Orde in het gesticht, een eeuw veldwachter op Veldwijk 1898-1998".

Van de heer J.J.H. Kooiman: "Gedenkboek ter gelegenheid van het 75-jarige bestaan van de Christelijk Gereformeerde Kerk te Harderwijk in 1975" en "Zijn trouwen waarheid houdt haar kracht", gedenkboek ter gelegenheid van het 100-jarige bestaan van de Christelijk Gereformeerde Kerk te Harderwijk op 2 Januari 2000.

Van de heer R. van der Schaaff het door hemzelf geschreven boekje: "Historisch Harderwijk, wandelen door de oude binnenstad".

Van de heer H.J. ter Hoeve: Het boekje "Ontstaan en groei van de nieuwe kerkgemeente te Harderwijk", uitgegeven in 1982 bij de herdenking van het feit dat op 13 juli van dat jaar het 30 jaar geleden was, dat de Nieuwe Kerk in gebruik werd genomen. Voorts het boekje "Langs de oude Gelderse kerken (de Veluwe)". Een interessant werkje, uitgegeven in een reeks over oude Nederlandse kerken.

Van de heer K.Chr.Uittien: "De Nederlandse Leeuw", maandblad van het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde, de jaargangen 1989 en 1990 (ged.)

Voor U gelezen in andere bladen.

In de "Kroniek" 2001-No. 4 uit Voorst beschrijft H. Kleinjan de "Woonomstandigheden honderd jaar geleden", zulks naar aanleiding van het feit dat in 2001 de honderdste verjaardag van de Woningwet werd gevierd.

Gelders Erfgoed 2001-5 schenkt uitgebreid aandacht aan vrijwilligerswerk.

Van "Arent thoe Boecop" uit Elburg verscheen in december 2001 het zeventigste nummer, een verzameling van zeven artikelen voert ons door het verre en vrij recente verleden van Elburg.

Een "Conflict nabij de Zomerdijk" in "Uth het Oulde-Bruck" no 2002-nr.I verhaalt over een fikse ruzie op de avond van 23 Augustus 1700 tussen twee Harderwijkse vissers en enkele Elburgers.

Een "must" om te lezen voor postzegelverzamelaars is het artikel "De Duitse veldpost in de gemeenten Ermelo en Harderwijk 1941-1944" van Peter Yska in "Van 't Erf van Ermel", No.29, Januari 2002.

In de voorgaande afleveringen van Vittepraetje hebben wij de allereerste munten op naam van Harderwijk beschreven en enkele daarvan afgebeeld. Het waren kleine zilveren muntjes uit de late Middeleeuwen, die in Harderwijk geslagen zijn tussen 1343 en 1378. Dit gebeurde in opdracht, respectievelijk van de Gelderse Hertog Reinoud II, diens weduwe Alianora en door de Utrechtse Bisschop Arnold van Hoorne.

Na Bisschop Arnold van Hoorne is in opdracht van de Gelderse Hertog Willem I - tussen 1379 en uiterlijk 1402 - nog tenminste één soort zilveren munten te Harderwijk geslagen, te weten een zgn. Groot ter waarde van 4 Duiten, met op de keerzijde vermelding van de stadsnaam van Harderwijk.

Van de lange periode die daarna volgde zijn geen munten van Harderwijk teruggevonden en in die tijd waarschijnlijk ook niet geslagen, totdat in 1582 door Graaf Willem IV van den Bergh, die tevens stadhouder van Gelderland was, opdracht werd gegeven tot het slaan van munten in Harderwijk. Daarvan zijn een aantal grote zilveren daalders getoond, terwijl in de daaropvolgende aflevering de definitieve overplaatsing van de Provinciale Munt naar Harderwijk is beschreven met een afbeelding van een in Harderwijk geslagen Nederlandse Rijksdaalder van de Provincie Gelderland. In de vorige uitgave zijn de vele in Harderwijk geslagen koperen Duiten van Gelderland behandeld.

Zilveren Stuivers en Dubbele Stuivers

Sinds de 15e eeuw (1434) is de Stuyver of Stuver de benaming van een zilveren munt die voordien Dubbele Groot heette, ter waarde van 8 Duiten of 16 Penningen.

De afbeeldingen op de Stuver veranderden in de loop der tijd. De volksbenaming voor de stuiver met de afbeelding van een pijlenbundel (één pijl per verenigde provincie) werd voor een bezem aangezien en daarom **Bezemstuiver** genoemd. De stuiver die uitgegeven werd op last van de Staten-Generaal in naam van Philips II, werd **Statenstuiver** genoemd en de stuiver, uitgegeven door de Gewestelijke Staten met het afgebeelde provinciewapen, kreeg de naam **Wapenstuiver**.

Sinds de 17e eeuw wordt de Dubbele Stuver voor het eerst een Dubbeltje genoemd en sinds 1816 wordt met Dubbeltje het 10-centstuk (1/10e van de gulden) aangeduid en in de volksmond ook wel een Duppie genoemd. Tot en met 1943 werd het dubbeltje met de afbeelding van Koningin Wilhelmina nog steeds van zilver geslagen; tijdens de Tweede Wereldoorlog werd een 10-centstuk van zink vervaardigd en vanaf 1948 kwam het dubbeltje van Wilhelmina weer terug, maar toen vervaardigd van nikkel en ook onder Juliana en Beatrix is dat zo gebleven.

Nu rijst de vraag of sinds de invoering van de Euro ook de 5 Eurocent in de volksmond weer een stuiver gaat heten en de 10 Eurocent weer een dubbeltje genoemd zal gaan worden. Ook al zou dit niet gebeuren, dan blijft in het spraakgebruik de stuiver en het dubbeltje zeker nog wel enige tijd voortbestaan in gezegden, die velen zich nog zullen (blijven) herinneren.

(Zilveren) Stuiver van de provincie Gelderland, geslagen te Harderwijk

De eerste Gelderse zilveren Stuiver, geslagen in de periode van de Zeven Provinciën der Verenigde Nederlanden, dateert van 1614, geslagen door Johan Alewijn te Harderwijk.

Op de voorzijde was een "klimmende" gekroonde leeuw met een zwaard en pijlenbundel afgebeeld tussen de waarde-aanduiding 1 - S.

Op de keerzijde het jaartal en de tekst GELRIA.

In datzelfde jaar 1614 werd door Zeeland als eerste provincie een nieuw type geslagen: de zilveren Bezemstuiver met op de voorzijde een grote pijlenbundel met de waarde-aanduiding 1 - S binnen een lauwerkrans. Op de keerzijde het provincie-wapen en het jaartal, eveneens binnen een lauwerkrans.

In 1619 werd in de provincies Friesland, Overijssel, Holland en Zeeland dit type eveneens aangemunt, met op de keerzijde het eigen provincie-wapen. Gelderland volgde in 1634, West-Friesland in 1639, terwijl de provincie Utrecht pas omstreeks 100 jaar later (in 1738) voor het eerst een Bezemstuiver liet slaan.

Bezemstuiver

provincie Gelderland

1755

Geslagen te Harderwijk
door muntmeester Johan Cramer
(Mmt.: Kraanvogel)

1761

Geslagen te Harderwijk
door muntmeester Carel Chr. Novisadi
(Mmt.: Boompje)

Wapenstuiver

1757

Geslagen te Harderwijk
door muntmeester Johan Cramer
(muntmeesterteken: Kraanvogel)

(Zilveren) Dubbele Stuiver van de provincie Gelderland, geslagen te Harderwijk

De Dubbele Stuivers van Gelderland met op de voorzijde de bovenbeschreven leeuw, verschenen - net als de stuivers - voor het eerst in 1614 en werden geslagen tot 1734.

Het enige verschil in die lange periode was het muntmeesterteken, achtereenvolgens een Gelders kruisje, een lelie en een hondje. Vanaf 1704 nog wel hetzelfde type, maar met een kleinere doorsnede en met de muntmeestertekens "ridder-te-paard", en tot slot een "hengst-op--berg" ook wel "steigerend paard" genoemd (voor muntmeestertekens van Harderwijk: zie een voorgaande aflevering: december 2001).

Dubbele Stuiver

1734

Geslagen te Harderwijk
door muntmeester Johan Hensbergen
(Mmt.: Hengst-op-berg/Steigerend paard)

vergroot

De periode van de Republiek der Zeven Vereenigde Provinciën waarin deze munt geslagen is (1715-1747)

Deze periode wordt gekenmerkt door de pretenties van de Republiek als ex-grote mogendheid en de geringe effectieve macht die zij kon uitoefenen

door het omslachtige regeringssysteem. Er waren bijv. veel rijken in het land, maar de Staat balanceerde op de rand van een bankroet door de onbevredigende wijze waarop de belastingen werden geheven (o.m. verpachting van de belastingheffing en het verkopen van publieke ambten). In 1722 werd de zoon van Jan Willem Friso die stadhouder van Groningen en Friesland was, ook stadhouder van Drenthe en Gelderland. De overige vier gewesten besloten de stadhouderloze regeringsvorm te handhaven. In 1729 werd Willem IV meerderjarig en nam het stadhouderschap van de Noordelijke gewesten over.

In 1734 trouwde deze "Friese Stadhouder" Willem IV, met Anna, de dochter van koning George II van Engeland. De Britse diplomatie trachtte op deze traditionele wijze de Republiek in het gareel te houden.

In 1747 wordt Willem IV alsnog ook in de andere vier gewesten tot stadhouder uitgeroepen en werd daardoor stadhouder van de gehele Republiek met meer macht dan al zijn voorgangers.

De in 1740 begonnen Oostenrijkse Successie-oorlog eindigde in 1748 met de Vrede van Aken, waarbij de Zuidelijke Nederlanden terugkeerden onder Oostenrijks bestuur. Deze vrede kan als "de begrafenis van de Republiek als grote mogendheid" beschouwd worden.

Het afgebeelde Gelderse muntje van 1734 dat in Harderwijk is geslagen door de muntmeester Johan Hensbergen, heeft echter alles overleefd en biedt een herinnering aan deze periode.

De stuiver en het dubbeltje leven voort in de volksmond (gezegden)

Enkele voorbeelden van de Stuiver:

- geen stuiver bezitten (arm zijn)
- op de stuiver zijn (zuinig/gierig zijn)
- een (twee-)stuiversroman (een goedkoop romannetje)
- een aardige grijpstuiver (een klein bedrag, maar toch mooi meegenomen)
- stuivertje wisselen (van plaats veranderen; een kinderspelletje)
- ieder stuivertje brengt zijn gierigheid mee (hoe rijker, hoe gieriger)
- dat scheelt drie stuivers (dat scheelt nogal wat; dat is heel wat anders)
- zijn stuiver doet toch ook maar vier duiten (hij is ook maar een gewoon mens)
- beter één stuiver in de hand, dan twee te verwachten (het zekere voor het onzekere nemen)
- wie een penning niet acht, wordt van een stuiver geen heer (wie het kleine niet eert, is het grote niet waard)

En van het Dubbeltje:

- dubbeltjes lopen zoeken (voorover gebogen lopen)
- dat is een dubbeltje op zijn kant (de afloop is nog onzeker)
- een dubbeltje kan vreemd rollen (het kan nog alle kanten op gaan)

- ieder dubbeltje twee keer omdraaien voor het uit te geven (erg zuinig zijn)
- voor een dubbeltje op de eerste rang willen zitten (voor weinig geld het beste willen hebben)
- van een dubbeltje ook maar 10 centen kunnen maken (niet meer kunnen doen, dan al gedaan wordt).

Dubbele Wapenstuiver

Provincie Gelderland

1785

Geslagen te Harderwijk
door muntmeester Marten Hendrik Lohse
(Mmt.: Korenaar)

Provincie West Friesland

1712

Geslagen te Hoorn of Medemblik
(Muntmeesterteken: Kraanvogel)

Provincie Utrecht

1786

Geslagen te Traiectum (= Utrecht)
(Mmt.: geen; Muntteken: Wapentje van Utrecht)

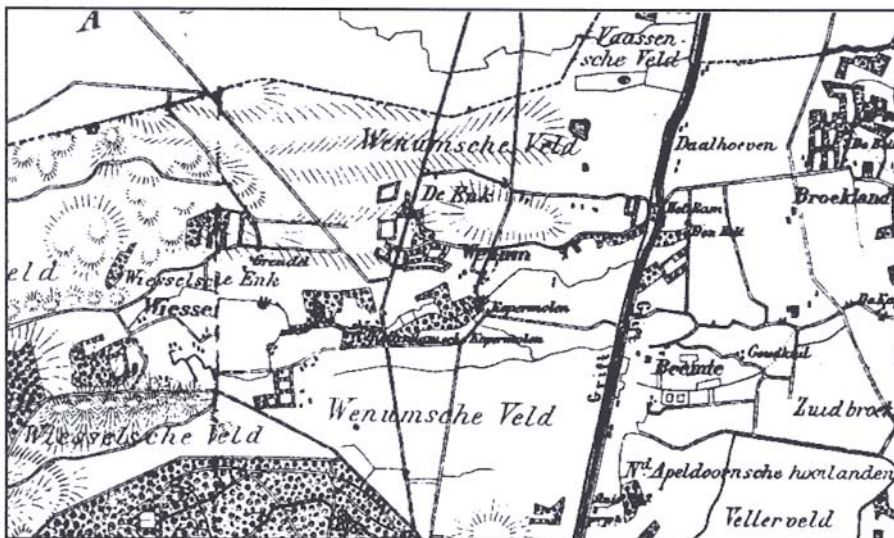
Literatuur:

- "Numismatische Linguistiek" door J.J. Grolle - Uitg. De Nederlandse Bank n.v. 1983 -1984
- Veilingcatalogi van Laurens Schulman b.v. te Bussum
- Kalendarium "Geschiedenis van de Lage Landen..." door Dr. H.P.H Jansen - Prisma 1979

Stamreeks van Jacob WENUM

Dirk Bartelsen (Generatie 3) nam in 1812 nr. 28, de familienaam "Wenum" aan. Zijn vader Barthold (ook genoemd Barteld) Egtbertsen, trouwde in Harderwijk voor de kerk als jongeman van Wenum onder Apeldoorn. In "van der AA", het Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden uit 1849 staat onder Wenum:

Buurschap op de Middel-Veluwe, prov. Gelderland, distr. Veluwe, arr. en 7 uur gaans van Arnhem, kanton gemeente en ½ uur gaans van Apeldoorn, met 45 huizen en 270 inwoners.
Uit de gemeenteatlas Gelderland van 1868.

Vandaar dus die familienaam "Wenum".

Dirk's grootvader, Egtbert Aalberts (Generatie I), staat - in een lijst uit 1747 van ingezetenen van de buurtschap Wenum onder Apeldoorn - vermeld met als echtgenote Megteld Jans en 7 kinderen.

Dirk's ouders, Barthold Egtbertsen en Jannetje Dirks Versteeg (Generatie II) kregen 3 kinderen.

Dirk zelf had in zijn huwelijken niet zoveel geluk. Zijn eerste vrouw stierf al na 9 jaar huwelijk, vermoedelijk in het kraambed van een levenloos kind, nog geen 29 jaar oud. Zijn tweede vrouw, heeft hij ook niet lang mogen

houden; al anderhalf jaar na het huwelijk stierf zij, pas 22 jaar oud. Met zijn 3e echtgenote, een zusje van zijn 2e vrouw Mari, had hij meer geluk; ze werd 47 jaar, voor huidige maatstaven echter nog niet erg oud. Zelf werd hij ruim 74 jaar.

Uit zijn drie huwelijken werden 15 kinderen geboren, waarvan er uit acht nageslacht kwam. Van zoon Gerrit volgt hier de stamreeks. In de voorouders van veel Hierdense families komt de naam Wenum, van Wenum, of Weenum voor.

Generatie I

Egtbert AALBERTS, alias "de Guliker" geboren vóór 1712, overleden op 23-11-1794 "op Asselt", begraven op 29-11-1794 te Apeldoorn.

Gehuwd vóór 1732 met Megteld JANS, geboren vóór 1712, overleden 6-4-1766 te Wenum, begraven 12-4-1766 te Apeldoorn.

Uit dit huwelijk:

1. Janna EGBERTS, gedoopt (Ned.Herv.) op 08-02-1733 te Apeldoorn. Gehuwd met Arend JANSEN.
2. Barthold EGTBERTSEN, gedoopt (Ned.Herv.) op 26-04-1739 te Apeldoorn.
3. Hendrik Egberts van WENUM, koster, gedoopt (Ned.Herv.) op 23-02-1746 te Apeldoorn, overleden op 01-04-1815 te Harderwijk. Ondertrouwd op 11-10-1789 te Harderwijk, gehuwd voor de kerk op 29-10-1789 te Harderwijk (Ned.Herv.) met Heiltje van BEEK, kosterin, gedoopt (Ned.Herv.) op 06-03-1740 te Wilp, overleden op 24-05-1838 te Harderwijk, dochter van Jacob van BEEK en Aaltje Hendriks BREDENOORT.

Generatie II

Barthold EGTBERTSEN, bouwman, gedoopt (Ned.Herv.) op 26-04-1739 te Apeldoorn, begraven op 05-09-1785 te Harderwijk.

Gehuwd voor de kerk op 29-jarige leeftijd op 27-11-1768 te Harderwijk (Ned.Herv.) met de 35-jarige Jannetje Dirks VERSTEEG, gedoopt (Ned.Herv.) op 25-05-1733 te Putten, begraven op 19-12-1803 te Harderwijk, dochter van Dirk GERRITSEN en Hilletje GERRITSEN. Ze was weduwe van Hendrik Reindsen, waarmee ze in 1756 was getrouwd. Deze man was 25 jaar ouder dan zij.

Uit het tweede huwelijk:

- Derk Bartelds WENUM, gedoopt (Ned.Herv.) op 14-08-1774 te Harderwijk.

Generatie III

Derk Bartelds WENUM, landbouwer, gedoopt (Ned.Herv.) op 14-08-1774 te Harderwijk, overleden op 01-11-1845 te Hierden op 71-jarige leeftijd, (familienaam aangenomen te Harderwijk in 1812, nr. 28).

Ondertrouwd (1) op 26-04-1799 te Harderwijk, gehuwd voor de kerk op 12-05-1799 te Hierden (Ned.Herv.) met Hannisje HANNESSEN, gedoopt (Ned.Herv.) op 05-12-1779 te Hierden, begraven op 07-09-1808 te Harderwijk, dochter van Hannes JANSEN, landbouwer, en Aaltien Beerts. Gehuwd (2) op 24-04-1810 te Harderwijk met Mari GERRITS, gedoopt (Ned.Herv.) op 1-11-1789 te Hierden, overleden op 22-12-1811 te Hierden, begraven op 23-12-1811 te Harderwijk, dochter van Gerrit Hendriks en Evertien Beerts.

Gehuwd (3) op 42-jarige leeftijd op 22-11-1816 te Harderwijk met Annetje Gerritsen, geboren op 01-01-1793 te Hierden, gedoopt (Ned.Herv.) op 06-01-1793 te Hierden, overleden op 19-11-1840 te Hierden, dochter van Gerrit Hendriks en Evertien Beerts.

Uit het tweede huwelijk:

- Gerrit Dirks (van Wenum), geboren op 18-09-1811 te Hierden

Generatie IV

Gerrit Dirks WENUM (van Wenum), arbeider, landbouwer, geboren op 18-09-1811 te Hierden, gedoopt (Ned.Herv.) op 29-09-1811 te Hierden, overleden op 29-12-1871 te Hierden.

Gehuwd (1) op 22-jarige leeftijd op 05-02-1834 te Harderwijk met Willempje Lubberts van de WEIDGRAVE, dienstmeid, geboren op 12-02-1808 te Hierden, gedoopt (Ned.Herv.) op 21-02-1808 te Hierden, overleden op 06-03-1853 te Hierden, dochter van Lubbert Tijssen van de WEITGRAVE, daghuurder, en Hendrikje LUBBERTS.

Gehuwd (2) op 17-09-1856 te Harderwijk met Gerritjen Beerts DEKKER, geboren Hierden 26-9-1826, overl. 7-7-1907 te Hierden, dochter van Beert Dirksen Dekker en Hendrijntje Jans.

Uit het tweede huwelijk:

- Beert, geboren op 02-12-1856 te Harderwijk.

Generatie V

Beert WENUM, arbeider, geboren op 02-12-1856 te Harderwijk, overleden op 05-08-1935 te Harderwijk. Gehuwd op 08-03-1893 te Harderwijk met Beertje MEEBOER, geboren op 17-07-1869 te Harderwijk, overleden op

16-03-1926 te Harderwijk, dochter van Jacob Hendriksen MEEBOER, landbouwer, en Willempje van de SCHOOTBRUGGE.

Uit dit huwelijk:

- Jacob, geboren op 08-08-1898 te Hierden

Generatie VI

Jacob WENUM, bosarbeider, geboren op 08-08-1898 te Hierden, overleden op 01-08-1992 te Hierden .

Gehuwd op 16-02-1921 te Harderwijk met Hendrikje BOONEN, geboren op 07-01-1901 te Hierden, overleden op 31-01-1989 te Hierden op 88-jarige leeftijd, dochter van Hendrik BOONEN, landbouwer, en Aaltje BOONESTROO.

Uit dit huwelijk:

- Hendrik, geboren op 11-01-1924 te Hierden, overleden op 16-03-1985 te Harderwijk.

Gehuwd op 01-10-1952 te Harderwijk met Hendrikje BOONEN, geboren op 26-03-1927 te Harderwijk, dochter van Hendrik BOONEN en Eibertje KRONEMAN.

In de Kroniek van Harderwijk deel 2, 16 februari 1981 staat:

"Het echtpaar Jacob van Wenum en Hendrikje Boonen in Hierden is 60 jaar getrouwd."

Hier wordt het woordje "van" toegevoegd terwijl het echtpaar altijd zonder door het leven ging. Hoe begrijpelijker wordt het dat in het begin van de burgerlijke stand dit soort verschrijvingen vaker voorkwamen. Het "Schildertje" maakte die fout echter niet.

Foto uit Schilders Nieuwsblad 16-2-1981:
"Echtpaar Wenum-Boonen 60 jaar samen"

Van alles wat ver-EEUW-igd (13)

G. Verwijs-ten Hove

Wat Harderwijkse kranten precies 100 jaar geleden berichtten.

Vermogen

Het algemeen kiesrecht is in 1902 nog geen feit; te mogen stemmen houdt verband met o.a. inkomen of bezit. Johannes Gerards en Olof Olofsen hebben hun namen op de kiezerslijst gemist; zij vragen om verbetering van de lijst. B&W nemen de zaak in behandeling en enkele weken later zal hun reactie ter inzage liggen.

Het ontbreken van genoeg bezit kan er ook toe leiden dat men geen brandverzekering kan afsluiten. Dit krijgt R. van Beek uit Ermelo te horen. Als kort daarna de door hem bewoonde boerderij - eigendom van de heer Cozijnsen uit Harderwijk - afbrandt, wordt de levende have gered, maar verder is hij alles kwijt.

Initialen

Een ongeluk met lichamelijk letsel overkomt R.P. te Hierden. Bij het hout-hakken wordt zijn linker voet zo geraakt, dat het been bijna geheel gespleten is. Helaas wordt zijn volledige naam niet genoemd. Initialen, die meestal betrekking hebben op politiezaken, kunnen soms voor verwarring zorgen. Een zekere W.B. is door de kantonrechter veroordeeld wegens dronkenschap. Naar aanleiding van geruchten, dat het om de stratenmaker W. Besselsen van de Frieschegracht zou gaan, laat deze via de krant weten, dat deze zaak hem niet betreft.

De rechter veroordeelt J. van Z. tot fl. 5.- of 4 dagen hechtenis wegens het vervoer van verboden vogels. In Zwolle wordt een J. van Z. uit Harderwijk (waarschijnlijk dezelfde persoon) veroordeeld omdat hij - in stomdronken toestand - H. Dwars heeft mishandeld.

De klerk A.R. van het postkantoor is geschorst; in zijn beheer zijn onregel-matigheden aangetroffen, maar er wordt niets vermist.

Bij de fotograaf Z. is door een Duitser een fiets gestolen. Tijdige achtervolging door de politie was niet mogelijk, "daar de politie niet over rijwielen beschikken kon." Gelukkig wordt de dief een dag later in Utrecht aangehouden en de fiets weer teruggebracht.

Onderwijs

In een ingezonden brief stelt een zekere Marten (achternaam onbekend) de nieuwe onderwijswet ter discussie. Voor de kwaadwillenden gaat de wet lang niet ver genoeg, maar voor de goedwillenden is hij veel te streng.

Na de winter komt er een eind aan de lessen van de naaischool "Algemeen Belang". De beste leerling krijgt een "doelmatige" naaidoos ten geschenke.

Op Paasmaandag heeft de opening plaats van een tentoonstelling van werk van leerlingen van de Ambachts-tekenschool. Er wordt een lijst met

namen gepubliceerd van jongelui die de 2-jarige wintercursus hebben voltooid. Het onderwijzend personeel van de scholen heeft aan B&W een adres over hun salariëring gestuurd. Het salaris heeft altijd boven het wettelijk minimum gelegen, maar i.v.m. geen of te weinig verhogingen staat het nu gelijk met de kleinste plaatsjes zoals Vierhouten, terwijl de levensstandaard in de stad toch wel hogere eisen stelt. B&W antwoorden dat er na de verbouwing van school C een voordracht inzake het lager onderwijs zal worden ingediend; dan wordt er ook over een eventueel hoger salaris beslist.

Gemeenteraad

De heer R. Stofberg en echtgenote worden de nieuwe vader en moeder van het Burger Weeshuis.

In de vacature K. Slot wordt de Harderwijker J.H. Goosens tot commies ter secretarie benoemd.

De heer J. Smink richt een verzoek aan B&W om ophoging van het aan hem toegekende wachtgeld. Dit gaat niet door, maar wel mag hij af en toe (indien nodig) voor fl. 1.- een ochtend komen werken. Bij de vergadering van 23 april, waarin deze beslissing is genomen, is meer publiek aanwezig dan gewoonlijk. De verhuur van de gemeenteweide staat n.l. op de agenda en hier zijn 15 personen op afgekomen. Het vee zal op 5 mei op de wei toegelaten worden.

Tussen 15 mei en 1 juni is er een inschrijving voor de dienst der schutterij. Deze verplichting geldt ook voor degenen die zich uit het buitenland hier gevestigd hebben, echter met uitzondering van de onderdanen van Italië, Liberië, Oostenrijk, Oranje-Vrijstaat, Portugal, Perzië, Zwitserland en Japan. Verder worden er enkele plaatsen in Noord-Holland genoemd waar "jongelingen" die daar gaan grasmaaien zich op bepaalde tijden kunnen melden voor het onderzoek van verlofgangers der militie te land. Voor diverse eigenaren worden er ruim 100 graspercelen verpacht, o.a. voor de gemeente een gedeelte van de Voorste Weide, de staart van de gemeenteweide, in het Nachthok en op de Groentjes.

Veiling

Voor M. ten Broek worden in het openbaar geveild 2 woningen aan de Grote Marktstraat en 3 aan de Scheepssingel en nog 8 aan de Knijptang. Eén woning is leeg te aanvaarden, de overige zijn verhuurd.

Ook het huis en erf met bouwland en hakhout "het Nukkenhagentje" op de Duinen te Hierden wordt verkocht. Het betreft sectie B, de nummers 1037 en 1038, samen groot 31 are en 70 ca. Het geheel is verhuurd aan Berend de Weerd voor fl. 40.- per jaar. Voor de wed. Mannes van Ark en kinderen wordt een huis en erf aan de Molenstraat verkocht, gelegen in sectie E, nr. 37 ter grootte van 1 are en 92 ca. Voor de verkoop van vee, inventaris en huisraad wordt er "erfhuys" gehouden.

Een andere veiling betreft het Sophia-badhuys, "gelegen op één der mooiste plekjes van Harderwijk". De muziekvereniging "De Harmonie" wordt de nieuwe eigenaar. De repetities en uitvoeringen zullen voortaan daar plaats vinden. De vereniging zal het terrein en gebouw gratis openstellen voor "hare kunstlievende leden". Uiterlijk eind mei kunnen zich belanghebbenden voor de pacht van het buffet melden. Op 2 juni 's middags heeft de feestelijke opening plaats, terwijl de leden 's avonds een concert krijgen aange-boden. De burgemeester kan helaas niet aanwezig zijn, maar hij heeft wel een gift gedaan. De oud-burgemeester Van Meurs heeft uit de bossen van zijn buitenverblijf in Hulshorst bomen en verder timmerhout voor de nieuwe muziektent beschikbaar gesteld. Begin juni verschijnt er nog een berichtje in de krant over de heer Van Meurs. Zijn tuinbaas heeft op 29 mei al rijpe aardappels van de koude grond geoogst, "welke zijnen heer sedert dien tijd dagelijks worden opgedischt."

De

WIJK

Diversen

De smid Jan Hendrik Saager wil wel iets verdienen aan de dorst van anderen; hij vraagt een vergunning tot verkoop van sterke drank in het klein in de gelagkamer met terras van het perceel gelegen in de buurtschap Tonsel, wijk E nr. 88.

Bij A.J. Wuestman zal verschijnen "De Gids van Harderwijk en Omstreken", een beschrijving met 2 kaarten en ruim 20 afbeeldingen. Het is mogelijk hierin advertenties te plaatsen. De prijs is fl. 0.30. De firma heeft ook 7 nieuwe prentbriefkaarten (in kleur) uitgegeven. De kaarten hebben het mooiste effect als ze vanaf een afstand van 1 meter bekeken worden.

De Harderwijkers Saager en Hieter hebben beiden een diploma ontvangen voor hun inzending op de onlangs in Parijs gehouden wereldtentoonstelling.

Bij de Centraal Spoorwegmaatschappij wordt een verandering doorgevoerd in de bestellonen van de vervoerde goederen. Deze wijziging kan in bepaal-de gevallen nadelig uitpakken voor de klanten. De Bond van Neringdoenden en Werkgevers "Steunt elkander" maakt zich sterk om dit nadelige effect te beperken¹.

Ook de Kamer van Koophandel haakt hierop in. Als dit resultaat heeft, dankt de voorzitter van de gemeenteraad alleen de Kamer voor de bemoeienis. Het bestuur van "Steunt elkander" laat in een brief, ondertekend door de voorzitter B. Goosens en de secretaris A.J. Wuestman, weten dat zij het initiatief hebben genomen en dat de Kamer alleen maar schriftelijk adhesie heeft betuigd. Op de jaarvergadering van de vereniging worden de bestuursleden Huberts en J.E. van de Weijer herkozen. Er worden bezwaren geuit tegen de rechtstreekse verkoop van ornamenten, gloeikousjes, enz. door de gasfabriek aan particulieren én tegen de deelname van vreemde kooplieden aan de weekmarkt zonder dat zij markt-geld betalen. Deze bezwaren worden aan de Kamer van Koophandel medegedeeld.

De contributie voor het seizoen 1902-1903 is fl. 2.50 per jaar. Om een grotere opkomst te krijgen zal voortaan na afloop van de vergadering een voordracht of lezing worden gehouden over een zaak die de vereniging vóórstaat.

1: Kroniek van Harderwijk 1231-1931

1901 Maart 27: De Vereeniging van Neringdoenden en Werkgevers "Steunt Elkander" wordt gesticht.

1918 Augustus 23: Opheffing van de vereeniging "Steunt elkander", welke kas wordt overgedragen aan de inmiddels opgerichte "Middenstandsvereeniging".

Zedelijkheid

De stad valt de eer te beurt dat in de Concertzaal op 4 juni o.l.v. de Haagse douarière Klerck geb. Van Hogendorp, een vergadering plaats vindt van "De Nederlandsche Vrouwenbond ter verhooging van het Zedelijk Bewustzijn" met als onderwerp: De noodzakelijkheid van een rijkswet tot sluiting van openbare huizen van ontucht. De morgenvergadering die om 11.30 uur begint is uitsluitend voor

leden toegankelijk; alle leden van de afdeling zijn dringend uitgenodigd. Op de middagvergadering zijn alle vrouwen uit Harderwijk en Omstreken welkom.

De avondbijeenkomst is voor iedereen vrij toegankelijk; hier zal, naast enkele Haagse dames, ook de plaatselijke predikant ds. Spijkerboer het woord voeren. In een verslag is te lezen dat mej. Abbink, de presidente van de plaatselijke vereniging, nog gesproken heeft over de meisjeshandel en over het ellendig lot van de zg. blanke slavinnen.

Harderwijk is nog niet te vergelijken met plaatsen als Nijkerk en Nunspeet, waar volgens haar "nooit iets onzedelijks" geschiedde, maar de toestand is er in zedelijke zin wel zó verbeterd, dat het niet langer het "riool van Nederland" hoeft te worden genoemd.

In juni staat "Baumeisters Panopticum" enkele dagen op de Markt. Het betreft het grootste verplaatsbare wassenbeeldenkabinet ter wereld, waarin het volgende te zien is: "Plastische, rijk gecostumeerde, levensgrootte, mechanische wasfiguren en groepen", o.a. koningin Victoria, Dreyfus, president Kruger en andere bekende figuren uit de Boerenoorlog.

De heer D.B. Kruijsdijk viert zijn 35-jarige jubileum als fitter bij de gasfabriek.

Een vroegere stadsgenoot, de kapelaan P.J.H.v.d.Weijer te Deventer, is tot pastoor in Doetinchem benoemd.

Klaas Jansen en zijn echtgenote (Margarita Vermeer) plaatsen een dankbetuiging i.v.m. hun 50-jarige huwelijk, dat zij 12 mei gevierd hebben.

Vanuit Zeeland komt het bericht, dat daar de echtgenote van Ds. M. ten Broek - slechts enkele maanden na hun in Harderwijk gesloten huwelijk - op 25-jarige leeftijd overleden is.

In mei zijn in ondertrouw gegaan de letterkundigen Carel Scharren, wonende te Harderwijk, en Margo S.E. Antink uit Valkenberg.

In het voorjaar is er in elk nummer van de krant wel een bericht te vinden over de gezondheidstoestand van koningin Wilhelmina. Zij heeft tyfus gehad en deze ernstige ziekte heeft een einde gemaakt aan een zwangerschap.

Na haar genezing wordt besloten om een boerderij op het terrein van Het Loo, onder leiding en toezicht van een rijksveearts, weer in bedrijf te brengen, om zo zelf in de behoefte aan melk en vlees te voorzien en op die manier besmetting door voedsel van buitenaf voortaan te voorkomen.

Publicaties, zolang de voorraad strekt.

Ledenprijs in EURO's per april 2002

formaat circa 210 x 150mm (A-5):

Herderewich Kroniek (voorm. kwartaalblad) voor zover aanwezig	0,50
Index op "Herderewich Kroniek" (1974-1989)	0,50
Historisch Jaarboek Harderwijk 1992, 1993, 1994	3,50
Vittepraetje (ons kwartaalblad), voor zover nog aanwezig	0,50
Index op Hist. Jaarboeken 1990 -'95 + Vittepraetje tot maart 1999	0,50
Wandelingen door oud-Harderwijk (112 blz.)	3,50
Wandelroute Harderwijk (15 blz.)	0,50
Carolus Linnaeus (10 blz.)	0,50
Kerkenroute (10 blz.)	0,50
Ommelandvaarders uit Harderwijk (25 blz.)	2,00
Het dagelijks leven in het begin van deze eeuw (27 blz.)	1,50
De Calicotfabriek van W. Averink te Harderwijk, enz. (67 blz.)	2,00
Schepenen aan de Zuiderzee (gebonden, 271 blz.)	13,50
Het Kleuter-, Lager- en Beroepsonderwijs van 1800-1985 te H'wijk	2,00

formaat circa 300 x 210 mm (A-4):

Klapper op de volkstelling van 1830 met index (140 blz.)	9,50
Klapper op de volkstelling van 1840 met index (121 blz.)	9,50
Klapper op de geboortes van 1811-1860 met index (271 blz.)	16,00
Klapper op de huwelijken van 1811-1930 met index (330 blz.)	21,50
Verjaardagskalender met foto's van Harderwijkse middenstanders	2,50

formaat circa 210 x 100mm:

Monumentenreeks: 15 verschillende onderwerpen, alle uitgaven p.st.

Oude ansichtkaarten

Diverse Harderwijkse stadsgezichten kleur en zwart/wit

NIEUW

Kadastrale Atlas	17,50
Naaldbanden A5, voor minimaal 3 jaargangen Vittepraetje	4,50
Jubileumdraagtassen	1,50
Jubileum CD-1, 30 jaar Herderewich publicaties	12,50
Jubileum CD-2, diverse bronnen uit het gemeentearchief	12,50

Te koop bij:

de penningmeester: J.P.Heyelaan 58 te Harderwijk of bij onze

bibliotheek: Soc.Cetrum "de Kiekmure" kamer FF 1e verdieping

(elke 1e en 3e woensdagmiddag van de maand)